

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N. 226

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ție. Prețul după tarif
și învalia.

Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

S'a bolnăvit un actor..

La teatrul național din Bucu-
rești urma să se joace zilele acestea
piesa lui Zaharie Bârsan: „Se face
ziua.“ O frumoasă piesă într'un act,
al cărei subiect e luat din istoria
neamului nostru. Publicul românesc
din Ardeal o cunoaște. A fost pu-
blicată în „Luceafărul.“

Spre marea surprindere a tutu-
ror, în seara reprezentației, așisele
au anunțat că piesa nu se va mai
juca, deoarece un actor, care de
altfel avea un rol secundar, s'a bol-
năvit. S'a bolnăvit subit și nu pu-
tea să-l suplinească nici chiar auto-
rul, despre care gurile rele spun că
pe lângă calitatea de scriitor o mai
are și pe cea de talentat interpret.
Știe Dumnezeu. Destul că piesa lui
Zaharie Bârsan nu s'a jucat, iar
spectatorii au trebuit să se mulță-
mească cu „Akim“ ul dlui Eftimiu,
piesă despre care ziarele spun că
mai acum doi ani ar fi fost a lui
Cehov. Ori-cum, dacă nu ne-a fost
dat să vedem pe scena teatrului na-
țional figura de patriarh a popei
Costan, am fost introduși în culele
sufletului „mujicilor“ ruși. Și asta
înseamnă o recompensă.

A doua zi, ca prin farmec, boa-
la actorului a trecut și el a putut
să joace, firește nu rolul baronului
din „Se face ziua.“

Ciudata piesă, pentru reprezen-
tarea căreia s'au făcut repetiții, s'au
făcut cheltuieli cu montarea, are un
titlu simbolic. Da. Se face ziua. A-
cum începem să vedem lucrurile mai
clar. Prea ne-au amestecat succesele.
Marșul triumfal al celor șase sute
de mii de oșteni români, cari au pa-
cificat, în numele culturai, peninsula
balcanică, ne-a făcut prea încreză-
tori în puterile noastre și în curajul
celor ce dau acestor puteri o anu-
mită direcție.

A trebuit însă să se bolnăvească
un actor, ca să se facă ziua în su-
fletele noastre, să venim la realitate,
să ne aducem aminte că suntem un
element de cultură, că datorita omu-
lui civilizată este de a menaja cât
se poate de mult susceptibilitățile
vecinilor. De aceea s'a bolnăvit ac-
torul. Măne, probabil se vor bolnăvi
și tipograful, cari tipăresc cărți cu
conținut istoric. Așa cere hon-tonul
dela un popor civilizată și civilizator.

Odată începutul făcut, ușor ne
putem aștepta să se bolnăvească
actorul și cu ocazia pieselor lui
Delavrancea, cari și ele păcătuiesc
prin luarea subiectului din domeni-
ul istoriei. Nu cumva „Vlaicu-
Vodă“ nu s'a mai jucat din cauza
originei maghiare a doamnei Clara,
care întrupează toată dragostea ce
ne-o poartă cavalierismul și suscep-
tibilul popor maghiar? Ar fi intere-
sant să știm.

În timp ce la București se
bolnăvesc actorii, când este vorba
de a se reprezenta o dramă cu sub-
iect din revoluția lui Horea, pe
scenele ungurești și culeg aplau-
zele și laurii lor piese ca „Elné-
mult Harangok“, „Florika Szerelme“
și altele, în cari valahul este pre-
zentat în simpatica atitudine a ridi-
colului și criminalului. Dar asta nu-
lucru mare.

Noi, element de cultură și ci-
vilizație, l-am admirat pe Liciu în
„Diavolul“ lui Molnár, pe Bulfinschi
în „Ofițerul“ aceluiaș autor maghiar,
ne-am dus la Taifun și am aplaudat
nimerurile muzicale ale lui Lehár.
La aceste reprezentații nu s'a bol-
năvit nici un actor. Nici un mem-
bru al comitetului de lectură nu s'a
simțit indispus, nimeni n'a venit să
spună că ar putea fi jignită
o susceptibilitate: Aceia a mândriei
naționale. Sau aceasta nu trebuie
menajată? Se prea poate. Nu tutu-
ror le este dat să-și asimileze con-
cepții așa de înalte.

Verba e cum vom mai putea
vedea „Scrisoarea pierdută“, când
prin personalitatea simpaticului Aris-
tide Dandanache se cam calcă în
piciorare susceptibilitatea viteazu-
lui popor elin? Și ce s-ar face fra-
ții din Macedonia fără simpatia a-
cestor urmași ai lui Leonida? Și ce
mai caută pe afiș „Răzvan și Vi-
dra“? Ușor s ar putea să protesteze
d-l Dinicu.

Iată-ne deci la o răspintie, de
unde nu știm încotro s-apucăm. Căci
rare sunt piesele de teatru, în cari
o categorie de oameni să nu se
vadă zugrăviți așa cum sunt și cari,
în urma adevărului, să nu se simtă
oare-cum afectăți. Vânătoarele de
cuceriri n-ar trebui oare menajate?
Atunci ce rost mai are „Sanda“?
Nu se găsește vre-un mijloc de a
se bolnăvi actorii și cu ocazia astor

fel de reprezentații? Nu trebuie să
jignim pe nimenea.

Atâta nobilă delicateță, atâta
prevenire, atâta curtoazie cred că
ne va da dreptul la „viață în mij-
locul atâtor neamuri, cari, deși au
o cultură mai veche, nu se pot mândri
cu finețea noastră, cu rafineria
noastră sufletească. În această pri-
vință i-am întrecut cu mult pe fran-
cezi, cari ar fi fost așa de puțin
politicoși și nu i-ar fi permis artis-
tei Sarah Bernhardt să se bolnă-
vească în seara reprezentației lui
„Aiglon“. Și doar scenele din piesa
lui Rostand sunt mult mai grozave,
vina ce li se aruncă Austriacilor este
mult mai înjositoare decât aceea ce
prin piesa lui Zaharie Bârsan s-ar
arunca, să zicem, celor ce au potol-
lit pe răsculații lui Horea.

Probabil însă că Francezii vor
fi crezând că faptele trecute în do-
meniul istoriei nu mai pot exercita
așa de mult asupra sufletelor și ele,
după un timp oare-care, asupra ge-
nerațiilor cari vin, exercită mai mult
emoții estetice. Să-l bănuim pe Ros-
tand c'ar fi scris o operă tenden-
țioasă, menită să deslănțuiească pa-
timi în loc de emoții estetice? Pro-
babil nici la Viena nu există această
bănuială.

La noi însă e destul să se a-
nunțe o piesă cu subiect din viața
actuală sau trecută ardeleană, pen-
tru ca să se vorbească de anumite
bătăiuri, cari s'ar simți călcate, de
legături de prietenie, cari trebuiesc
menajate. Atunci, ca prin farmec,
se bolnăvește actorul. Piesa e pri-
vită ca un balast, de care trebuie
să scape scena în vre-un chip. Focul
ce ar trebui să-l trezească în
inimi e învălțat, fără de nici un gând
la simbolicele vorbe ale lui Crișan
din „Se face ziua“:

Focule, focșorule,
Eu te'nveselesc, tu nu te'nveli,
Eu te potolesc, tu nu te potoli...

De ce? Pentru că se bolnăvește
actorul. Ar trebui să ne dăm seama
și să fim sinceri cu noi înșine. La
ce să mai alergăm la subterfugii?
Actorul e bolnav de mult. S'a în-
tremat cu ocazia expediției în Bul-
garia, dar starea lui devine iar în
grijitoare. Și numele acestui actor
nu este Ion Manolescu, după cum

s'a spus din greșală, ci este con-
știința valorii noastre.

Este demnitatea, la care nu
știm să jinem.

I. U. Soricu.

Mișcarea electorală. Des-
pre mișcarea electorală, ce o fac par-
tidele maghiare, se mai dau următoa-
rele informații:

Partidul *Foporal* face pregătiri
deosebite în vederea alegerilor. Cen-
trul e foarte bine informat din cercuri,
prin ramificațiile reuniunii catolice po-
porale. Partidul *democrat* aranjează cer-
curi electorale în orașe. Partidul *sacial-
democrat* atrage atenția mem-
brilor săi asupra noului procedeu
electoral prin broșuri volante. Socialis-
tii vor avea candidați în 70 de circum-
scripții.

Partidele opoziționale vor aranja
meetinguri în toată țara, în cari între
altele se va pune pe tapet și *chestiunea
triplei alianțe*.

Guvernul face și el preparative.
Se vor decreta unele schimbări de
comiți supremi și se vor lua și alte mă-
suri cu scopul ca guvernul să aibă pre-
totindenea oameni de încredere.

**Impăratul Wilhelm în Bu-
curești și Budapesta.** La întoar-
cerea sa din Corfu împăratul Germaniei
se va opri la București, făcând vizită
regelui Carol. „Bud. Hettfői Hirl.“ de
eri e informat, că de la București îm-
păratul va veni la Budapesta unde se
va afla monarhul nostru, la delegațiuni.

Venirea împăratului la București
și Budapesta are însemnătate politică,
dar în ce privește venirea la Budapesta,
știrea trebuie primită cu rezervă.

**Din Corpurile legiuitoare
române.** În ședința de Sâmbătă a
Camerei s'au votat următoarele două
proiecte: 1) Proiectul de lege pentru
chemarea sub drapel a clasei anului
1915. Se vor chema sub drapel 52.000
tineri și 1200 pentru marina militară.
2) Proiectul de lege prin care se mō-
difică legea recrutării în sensul că în-
vățătorii pot deveni ofițeri de rezervă.

În ședința de Sâmbătă a *Senatului*
s'a început dezbaterile proiectului
pentru organizarea Dobrogei noi.

Unele scăderi ale părinților în creșterea copiilor lor.

De Radu Prișcu înv director.

Imprejurările, între cari trăim
și cari nu atârână de noi, pot face din
mulți copii oameni fricoși, mincinoși,
necorescuți adesea fără-omenie și destră-
bălați, dar cu toate acestea părinții și
educatorii copiilor pot lucra foarte
mult într-acolo, ca din copil să scoată
oameni îndrăzneți, sinceri, oameni cu
inima deschisă, iubitori de adevăr, mo-
dești, cinștiți și de omenie. Știtut este,
că fiecare părinte ar dori să aibă ast-
fel de copii, dar tot așa de adevărat
este că numai foarte puțini părinți
sunt, cari nu-i împrietinesc pe copii cu
acele obiceiuri și apucături rele, cari
fac din copil un fricos, un mincinos,
un obraznic și-un destrăbălat.

Încă de mic, așa zicând din lea-
gân, se dedă copilul cu apucăturile rele
ale părinților cari isvorăsc din dragoste
prea mare, din răsfăț, din neștiință sau
din necugetare și cari stăpănesc inima
copilului viața întreagă.

Când părinții văd că copilul
plânge prea mult și cel dimpre-
jur nu-l pot suferi, încearcă în tot
chipul să-l împace, ca să tacă. Îi giu-
giulesc, îi leagă și când n-au ce-i
mai face, încep să-l sparie. »Taci! îi
zice »taci că vine goaga și te duce.
Sau »vine țiganul și te duce-n traistă».

Vre-un membru oarecare al familiei,
pentru ca să-l îngrozască și mai tare,
trece în odaia vecină și începe să
mormăie și să facă șgomot. Celce ră-
mân cu copilul fac o față speriată, ca
și când s'ar teme și el de șgomotul
auzit. Și-n chipul acesta șoptesc copu-
lului: »Ai auzit, vine goaga și te duce,
dacă mai plângi».

Copilul în urma celor petrecute
se liniștește, tace și se uită întrebător
la cel dimprejurul lui. Tace, și după
ce a reușit cea dintâi încercare, și copu-
lul a încetat să plângă, părinții sau
frații mai mari încearcă tot în felul
acesta să-l facă să tacă.

Încetul cu încetul copilul — care
până acum nici nu s'a gândit că
goaga, țiganul, urloierul și drotoșul, i
sunt dușmani, cari voiesc să-l ducă —
începe să se teamă. Părinții atât și-au
tot spăriat copilul plângăcios, atât
l-au îngrozit, încât sufletul copilului
e plin de frică. A intrat frica'n el, cu
toate ca nici el nu știe de ce. Și cu
toate astea de plâns nu se desbară.
Căci copilul nu plânge nici odată fără
să aibă de ce. Plânge copilul, dacă e
bolnav, dacă e flămând, dacă e murdar
sau în sfârșit dacă îl doare ceva.
Atunci părintele cuminte se silește
să-l împace, iar nu să-l sparie pe miti-
telul neajutorat.

Când copilul se mărește și începe
să se miște încolo-încolo, părinții se
tem că copilul se duce la sobă, la
trepte, la fântână, la vale, unde se

poate primejdi. Și fiindcă nu-l pot
urmări cu ochii în tot momentul, încep
din nou să-l sparie,

»În fântână e o broască mare» —
îi spune — care te prinde și te mănâncă.«
»Dincolo în odaie e un câine
râu, să nu te duci, că te mușcă».
Se-nțelege, că copilul speriat de mic,
se sparie și mai mult și se face atât
de fricos, încât nu numai sara, dar
nici ziua amiază nu ousează să intre
singur în odaia vecină.

Când copilul ajunge la etatea
de școală, părinții ca să nu fie prea
sburdalnic, îl sparie cu învățătorul și
cu școala. »Stai tu neastâmpăratuie
ce ești, că te dau eu la școală! O să te
pună la ordine domnul învățător!»
Auzind astfel de cuvinte din gura
părinților, copilul se îngrozește și de
învățător și de școală și încă până
nici n'a dat ochi cu ousează să intre
singur în odaia vecină.

Când copilul se mărește și începe
să se miște încolo-încolo, părinții se
tem că copilul se duce la sobă, la
trepte, la fântână, la vale, unde se

mai ușor și mai cu plăcere, decât dacă
părinții îl sparie.

Mulți părinți nu se-ndestulesc
nici cu atât. Ci și cu poveștile se ni-
zulesc, să deștepte teamă și frică în
sufletul copilului. El le spun povești
despre haiduci, despre bălauri, vrăjito-
ri, animale răpitoare, vârcolaci, pri-
colici, stafii, șiste și sară de sară —
ca copil să nu se destrăbăleze — îi
adună pe lângă sine înșirându-le câte
'n lună și 'n soare. Se înțelege, că co-
pil ascultă cu gura căscată și dărdă-
indu-le dinții de frică lângă lața dela
poartă sau pe prisma casei. El se vără
unul într-altul și tremură dar, ațipăți
de curiozitate ascultă cu plăcere de-
osebită aceste povești, cari le umple su-
fletul de frică și de groază. Și apoi în-
ainte de culcare se gândesc la ele,
noaptea visează despre ele și plâng și
gem și se răsucesc în pat până dimi-
neașă, d'n prețina poveștilor, cari le
strică somnul.

Copii astfel crescuți rămân niște
fricoși și-n etatea lor de mai târziu,
și dacă sunt trimiși noaptea undeva,
li cuprinde frigurile de groază și ne-
content să tot uită înapoi, să vadă,
nu cumva pândește la vr'un colț de
stradă, vr'una din acele figuri de
groază, cu cari l-au umplut capul po-
veștile în etatea copilăriei.

Cu vremea copilul își câștigă o
altă convingere despre spărietoarea
asta a părinților. Părinții i-au tot a-
mintit de goaga, de țigan, ba ca să-l

E posibilă o împăcare între Românii și Rutenii din Bucovina?

Cernăuți, April 1914.

S'a vorbit în ultimul timp foarte
mult atât în folle din regat cât și'n
presa germană din Cernăuți despre o
apropiată împăcare între Românii și
Rutenii din Bucovina, în vederea unei
lupte comune în contra germanismului,
respective în contra limbii germane care
s'a întronat în toate oficiile publice
ale țării, bine înțeles în detrimentul
celorlalte limbi.

Și s'a făcut — trebuie s'o re-
cu-
noaștem — multă paradă de vorbe —
pe tema aceasta, prosiăvindu-se până'n
al nouălea cer inițiatorii acestei acțiuni
»salvatoare»: d-nii Nicolai Wassilko și
Teofil Simionovici... și-am rămas cu
atât... din toată împăcarea româno-
ruteană...

În țara noastră însă, unde *total*
ce să face, se face numai de dragul
reclamei și al *fotoaselor personale*, nu-i
de loc mirare, dacă toată acțiunea de
a împăca cele două elemente, cari com-
pun majoritatea absolută a locuitorilor
Bucovinei, elementul român și rutean,
s'a redus la nește imne de laudă la
adresa celor doi corifei ai deputaților
ambelor națiuni ce aveau să se împace,
la adresa d-lor Wassilko și Simiono-
vici...

Nu e primul caz la noi și de si-
gur nu va fi nici ultimul acesta, când
se inițiază o acțiune, care, dacă s'ar
realiza, ar fi foarte folositoare, dar
care n-are alt scop decât *reclama*
în favorul unor anumiți indivizi... Reclama
e doar, sufletul — politicii noastre bu-
covinene!

Fiindcă s'a bătut atâta apă 'n
piuș, cum zice Românul pe tema a-
cestei împăcări, voi căuta să răspund
la întrebarea ce involuntar a trebuit
să mi-o pun cetind laudele ce s'au a-
dus »marilor« împăciuitoari ai celor două
neamuri învrăjbite, în o parte din
presa din Regat, d-lor Wassilko și Si-
mionovici: e posibilă peste tot o împă-
care între Românii și Rutenii Bucu-
vinei?

Dela început și fără cea mai mică
ezitare, trebuie să răspund *negativ* la
această întrebare. O împăcare și dacă
s'ar înfăptui vre-odată între aceste 2
popoare, n'ar fi sinceră și mai curând
sau mai târziu ar degenera iarăși în
dușmăni, poate mai înverșunată ca cele
de acum.

Îngrozască mai tare i-au făcut și șgo-
mot în odaia vecină. Apoi l'au ame-
nintat cu urloierul și cu drotoșul.
L'au speriat cu broasca din fântână,
cu cănele cel rău din odaia vecină,
care sta la pândă. Cândva mai târziu,
apoi copilul se convinge că cel ce a
făcut șgomot nu este goaga, ci un
membru al familiei, se uită în fântână
și vede că nu-i nici o broască, deschi-
de odaia vecină și nu află nici un căne
râu. Tot asemenea se 'ntâmplă și cu
urloierul, care nu-l duce și cu droto-
șul care nu-l ia și tot așa și cu învâ-
țătorul, care nu-l chinuiește, ci din
contră tractează cu el frumos și cu
adevărată dragoste părintească.

După toate acestea copilul ajunge
singur la convingerea că lui părinții
nu l'au spus adevărul. Încearcă și el și
la început numai imităză pe părinți.
Vorbește, — spărlind pe alții, de re-
gulă pe tovarășii lui de joc — despre
goaga, despre căne, despre broască, și
acum știe și el să spună ceace nu e
adevărat. Se înțelege, că atât nu-i e
de ajuns, ci se nizuiește să scornească
alte lucruri nouă neadevărate, și dă-
odată părinții văd numai, că copilul
lor s'a făcut un mare mincinos! Și
apoi se ntreabă mirati unul pe altul:
oare dela cine o fi învățat copilul ăsta
să mintă.

Zău dela nimenea altul, decât
dela acela, cari l-au îngrozit cu goaga
cu șiste și vrăjitoarele, cu pricolici și
stafiiile, cu cănele și broasca și în sfârșit

A căuta să impac pe Români cu Rutenii din Bucovina, ca împreună să lupte în contra imperialismului german, care în ciuda tuturor afirmărilor mai recente ale corifloroștrii politici T. Simionovici, Isopescul, Flondor et tuși quanti, dominează încă și azi în țărișoara noastră, însemnează nici mai mult nici mai puțin decât a te nizi să impac capra cu varza.

Cine cunoaște individualitatea etnică a acestor două popoare și ambițiunile lor, precum și frământările lor de a dobândi unul asupra celuilalt hegemonia, sigur își va da dreptate când răspund, că nu e posibilă, cel puțin între împrejurările date, o împăcare sinceră între Români și Rutenii din Bucovina.

Conștiința înăscută Românului bucovinean că el e locuitorul autohton al acestor platurii, deci că lui îi compet în primul rând privilegiul, dacă se poate numi „privilegiu” dreptul de a te folosi de limba maternă peste tot locul și de a fi stăpân în biserică ce o ai moștenit o dela strămoșii tăi, de altă parte îndrăzneala rutenilor pripășiți în ultimele decenii pe la noi și niziunța lor de a acapra totul ce se poate numai pe seama lor, sunt tot atâtea pedeci reale, cari se pun unei împăcări sincere româno-rutene.

Mai este apoi un factor însemnat, care nu trebuie trecut cu vederea, când e vorba de a împăca în adevăr, iar nu numai de a înșena o împăcare româno-rutenească, acel factor e regimul austriac, reprezentat la noi prin guvernul local.

Dacă mândria românului ca băștinaș al acestor locuri și obrăznicia recunoscută de toți a rutenului pripășiți s'ar putea cumva înlătura de dragul unei împăcări, nu se va putea trece însă peste regimul austriac, care este și va fi o pedecă nu numai pentru o împăcare româno-rutenească, ci în genere pentru o armonie între naționalitățile din Austria.

Principiul „divide et impera” de care au fost conduse toate guvernele, cari s'au părăndat la cârma Austriei, nu poate fi abandonat în zilele noastre de dragul Românilor sau Rutenilor, nici de guvernul local bucovinean. Pentru că dacă l-ar trece pentru un moment numai cu vederea, în această clipă ar înceta și dominațiunea minorității germane asupra majorității române și slave a locuitorilor Bucovinei.

Și această dominațiune anormală și nefirească a pușinilor șvabi pripășiți pe la noi de prin Zipo și Bohemia să poate susținea numai alimentând în conștiința în fel și chip antagonismul și așa existent între Români și Rutenii.

Iar în această privință e un neîntrecut meșter guvernul bucovinean.

Așa dar o împăcare româno-rutenească nu se poate face decât nu din alte motive, dar din simplit și pentru toți politicienii noștrii de ori și ce nu-antă, prea firescul motiv, că nu vrea guvernul.

Și dacă nu vrea guvernul nici nu se poate întâmpla o atare minune, deoarece ce noi încă nu am ajuns la o

atere emancipare politică, ca să putem să facem și cea-ce vrem noi, nu numai ce ne dictează guvernul prin glasul contelui di Meran.

Avem încă multe coade de topor cari în totdeauna au voit și voesc numai cea-ce li-s'a poruncit de sus...

Iar până vor avea ei în mâinile lor frânele politicele noastre nu vom putea înfăptui o împăcare sinceră româno-rutenească, care ar fi atât de nefavorabilă imperialismului german dela noi.

Pentru aceea până când nu ne vom emancipa înși-ne de sub sclăvia politică a propriilor noștrii politicieni, până când nu vom înceta a face numai cea-ce e pe placul d-lor Simionovici, Isopescul, Flondor etc. etc. cari la rândul lor își întocmesc activitatea conform dorinței guvernului din Viena sau a celui local din Cernăuți, până atunci zic, ori ce încercare de felul celui făcute de d-nii Wasilko și Simionovici, de a împăca pe Români cu Rutenii, va rămâne numai o înșenare menită să facă reclamă unor singuratici indivizi.

a. b.

Despre noua lege de presă, care a intrat în vigoare cu ziua de 12 l. c., locuitorul procurorului suprem din Budapesta, Sélley Béla, a făcut unii ziarist următoarea declarație:

Legea de presă constrânge procuratura să supravegheze de-acum înainte cu mai mare severitate ziarele. Prima urmare a legii de presă va fi, că ziarele vor fi asediate cu procese de despăgubire. Mulți se vor bucura, când ziarele se vor ocupa cu persoana lor căutând motive de a intenta ziarelor astfel de procese. Dar practica judecătorească va și să reducă abuzul ce se va face la început de persoanele, cari se simt atacate. După părerea mea noua lege de presă nu va pricinui prea mari schimbări. Ziarele vor putea să-și continue activitatea ca și în trecut, vor trebui însă să supravegheze cu mai multă atențiune chestiile, cari privesc onoarea privată a oamenilor.

Viitorul apropiat ne va arăta întru cât procurorul Sélley are dreptate...

Germania aprobă intervențiunea României.

„Berliner Zeitung am Mittag” publică știrea inspirată probabil din cercurile oficiale, că toate combinațiile publicate în presa străină cu privire la întevvedere împăratului Wilhelm la Corfu cu regele Greciei, precum și combinațiile puse în legătură cu întevvederile dela Veneția și Miramare sunt greșite. Germania nu este autorizată să se amestece în conflictul greco-albanez, decât împreună cu celelalte puteri. A-ât la Berlin cât și în anturajul împăratului Wilhelm se presupune că Germania va evita să se amestece singură.

Intervențiunea României în conflictul greco-albanez este însă aprobată de Germania, precum orice încercare a României care ar tinde la aplanarea tuturor conflictelor din Balcani.

Italianii despre Români.

— O carte de G. di Riella. — România o verigă între Apus și Răsărit. — România și Europa. — România să fie cea mai puternică în Balcani. —

Agenția telegrafică italiană anunță din Roma, că la Florența a apărut un studiu de d-l Galati di Riella, cu titlul „Căpiva bărbăți politici din vremurile mele.”

În studiu se scrie și despre recente evenimente din Balcani, iar în legătură cu aceste di Riella spune următoarele despre România și Români, ca un ecou al dorințelor italiene pentru poporul latin dela Dunăre:

România — zice di Riella — care stăpânește un port însemnat pe Marea Neagră, Constanta, își întinde comerțul în Mediterană. Trebuie să șie, deci la libera trecere a Bosforului și a Dardanelor. Pe lângă aceasta, din pricina așezării sale geografice, se află a fi și amestecată în toate chestiunile cari privesc Europa centrală și Peninsula Balcanică. Este prin urmare ca și o verigă de unire între Apus și Răsărit.

Acțiunea scriitorului italian, după ce a reamintit marele rol, pe care l-a jucat România în războiul dela 1877—78 și chipul cum a fost răspândită pentru purtarea vitezească, urmează: Când Bulgaria, prin ultimele sale mișcări militare, amenința să turbure echilibrul balcanic, România a fost silită să intervie spre a-și apăra interesele vitale și a păstra cumpăna forțelor politice din Balcani.

Privirile noastre au urmărit cu dragoste acea oștre latinească, ce, călăuzită de vulturul român, a pornit pentru a ocroti neatârănarea și siguranța țării.

Purtarea României a fost o aspră dojană pentru Europa. Ambasadorii marilor Puteri, intrându-se la Londra, n-au vrut să primească în sânul lor pe împunătorii statului latin dela Dunăre, reînviind greșala comisă, acum 35 ani, de Congresul din Berlin, care a rânduit soarta popoarelor împotriva voinței lor.

Da-ă România a bătut zadarnic la porțile palatului Saint-James, ea a știut însă să-și răspundă Europei în chip vrednic de Roma. Armele sale războinice i-au deschis acele porți cari rămăseseră închise înaintea armelor sale diplomatice.

Dacă Italia e interesată la păstrarea echilibrului balcanic, ea e tot așa de interesată, dacă nu chiar mai mult, la întărirea poporului latin dela Dunăre, căci mai mult decât Germania, Franța sau Anglia, noi Italianii cunoaștem mai de aproape primejdia slavismului.

De aceea Italia trebuie să niziască la înălțarea, înflorirea și sporierea românimeii. E în interesul nostru, ca printre toate statele balcanice, statul român, străjerul latinității, să fie cel mai tare și cel mai de temut.

Intrunirea studenților universitari.

București, 31 Martie v.

Trei mari chestiuni, cari întevesează opinia românească și frământă mai ales inimile cetățenilor Capitalei, natural că n'au putut lăsa nepăsători pe studenții universitari. Scoaterea de pe afiș a piesei „Se face ziua”, atrocitățile din Albania și menținerea în arest a studentului Mândăchescu, sunt cele trei chestiuni, în cari studențimea și-a ținut de datorie ca să-și spună cuvântul, la însuflețita intrunire, care a avut loc, eri, la Universitate. După ce mai mulți vorbitori dau grai atitudinii studențești față de cele trei chestii mai sus amintite, se cetește și se primește cu însuflețire următoarea energică moțiune:

„Se face ziua”.

Având în vedere retragerea piesei „Se face ziua”; considerând că am fost induși în eroare de scrierea deghisă a domnului Bărsan și de promisiunea formală a d-lui director al Teatrului Național, că piesa se va reprezenta după restabilirea d-lui Manolescu care, se zice, era bolnav;

Remarcând contrazicerea dintre d. director al teatrului care afirmă că din cauza d-lui Manolescu piesa s'a retras și declarația d-lui Bărsan asupra corectării piesei;

Edificați pe deplin când spunem: Măna d-lui Bărsan a fost forțată să semneze o scrisoare ce nu aparține convingerilor d-sale și piesa este ștearsă pentru totdeauna de pe afișul Teatrului Național;

Apreciind netemeinicia motivelor întrebunțate pentru a exprima un neadevăr:

Protestăm împotriva faptului de a-și impune pe scena Teatrului Național Austria dorințele sale....

Prăstarea noastră conștiință și întemeiată, asigurăm că nu va rămâne platonice, și dacă în prima săptămână după Paști piesa „Se face ziua” nu se va prezenta, vom ști, sprijiniți pe opinia publică, să ne afirmăm punctul nostru de vedere — și mijloacele sunt multiple — în chip cât mai eficient.

Atrocitățile din Albania.

În urma atrocităților continue și a actelor de cruzime din zilele acestea cari lovesc în frații noștri subjugăți din Macedonia;

Trecând peste sălbătăcia brutală a trupelor grecești, ne simțim dureros răniți prin loviturile și înjungherarea neamului nostru din Albania.

Ținând seama de nesiguranța în care stau zilele fraților noștri de acolo;

Reclamând satisfacție pentru crimele săvârșite prin omorarea celor doi frați Balamace și a altor trei fruntași din Coriță!

Cerem guvernului să intervie energetic pentru a garanta viața Românilor macedoneni și libera lor dezvoltare culturală prin școală și biserică românească.

Studentul Mândăchescu.

Convinși că vina lui Mândăchescu e numai că a înștrăinat pașaportul; că instrucția e terminată; că menținerea lui în arest e numai un act de simulare al guvernului față de unguri în chestia atentatului dela Dobrița, care înfățișează justiția și utilizează pe Mândăchescu drept unealtă a intereselor sale, sacrificându-i libertatea:

Protestăm împotriva justiției care se joacă cu cinstea și libertatea unui coleg al nostru de hătărul guvernului iar nu al dreptății, și cerem liberarea lui pe cauziune morală sau materială. Declarăm că suntem gata să proclamăm greva generală universitară, când pentru motivele enunțate mai sus, colegul nostru nu va fi pus în libertate.

S-a hotărât și ținerea unei noi intruniri pe ziua de 13 Aprilie v. când se vor discuta modalitățile pentru ducerea la îndeplinire a dorințelor studenților.

Toți studenții au fost apoi invitați să participe la parastasul, pentru odihna sufletelor celor uciși la Corița, care va avea loc, mâne, Marți, la biserică Sf. Gheorghe, iar Joi să se prezinte la meștingul convocat, tot în chestia măcelurilor din Albania, de către „Soc. macedo-română”, la care se va a-

socia Liga Culturală împreună cu toate societățile românești cari își au sediul în Capitală.

Intrevedere din Abbazia.

Măne Miercuri, după prânz va fi prima convorbire în Abbazia între Berchtold și San Giuliano. Miercuri seara centele Berchtold va da un dineu în cinstea ospetului. Vineri va avea loc a doua convorbire, iar Sâmbătă a treia întevedere.

Comentând întâlnirea dela Abbazia, ziarul „Popolo Romano” scrie că ea va da celor doi oameni politici plăcutul prilej să vorbească și să se întevleagă asupra tuturor chestiunilor de politică internațională cari sunt la ordinea zilei, scoțând la iveală interesele deosebite ale Triplei Alianțe și mai cu seamă ale Italiei și ale Austro-Ungariei. Totdeodată această întevedere va contribui să îmurăască tot n.a.m.l. și să convingă pe conducătorii politici austriaci asupra intențiilor și năzuințelor pasnice, prietenești și lea e pe cari le urmărește politica italiană.

Harakiri.

Un advertisement Sașilor.

Nrul de Paști al ziarului „Budapestertagblatt” publică sub titlul „Sinucidere sau nu?” un energic articol, în care se condamnă laitate Sașilor manifestată după eșirea deputaților W. Kopony și Brandsch din partidul muncii. Reținem din apostrofările usturătoare adresate Sașilor partea finală:

... Când Sașii Ardeleni abandonează pe Germanii Ungariei, ei comit înainte de toate un act de sinucidere; ei documentează, că ei sunt dușmanii ideii germane în Ungaria, a cărei singuri reprezentanți au fost până acum și că ei se dau înșiși perduți împreună cu toți Germanii din Ungaria.

Contele Tisza este un cap nespus de înțelept. Aceasta a dovedit-o acum, când a știut să se folosească atât de perfect de politica lor oficială, încât i-a lăsat să eșecute un coup care cu o singură lovitură poate se vestească victoria culturii și politicii maghiare peste întreaga Ungaria. Și ei, Sașii, îi s'au supus. Cu o orbire, deamă de conștințiu, vreau să urmeze ordinele lui Tisza ca să cadă ca Germanii pe Germanii. Tisza a știut, unde are să caute pe căi Germanilor, lui i-a zăcut mai puțin la inimă să facă inofenziv pe cei doi deputați opoziționali, ci el a intenționat să se convingă de supunerea necondționată a Sașilor.

Și acum: vor comite sau nu Sașii ardeleni acest act de sinucidere? Kreis-ausschuss ul săsesc din Brașov a săvârșit deja în parte acest Harakiri... Dar Sibienii?! Dala ei depinde acum și ei vor avea să răspundă, dacă vreau sau nu să trăiască ca Germanii...

Aspră dar meritată apostrofare!

Emigrările. În câteva zile va apărea raportul camerei de comerț și de industrie pe 1913 din Arad, a cărei șteră de activitate cuprinde comitatele Arad, Bichiș, Cianad și Hunedoara.

În o parte a raportului sunt date despre emigrări din cari reproducem următoarele:

Din cercul Boroșgebișului au emigrat în 1913, 302 de oameni și nu s'au întors decât 39. Locuitorii sunt mai mulți Români. Cauza emigrării e: în trei comune datoriu, în celelalte lipsa de lucru.

Din cercul Chișineului au emigrat 273 și s'au întors 56. Din satul românesc Talpoș, cu pământ neroditor au emigrat 57. Din aceștia s'au dus fără pașaport 25.

Din cercul Peleca-maghiară numărul emigranților 209, din cari 111 fără pașaport

Din cercul Maria-Radnei au părăsit țara 119 emigranți, bărbați, femei și copii. Sunt mai ales Români.

Cel mai lipsit cerc în comitatul Aradului este ținutul Hălăgăului. De aici au emigrat 197, din cari jumătate s'au dus fără pașaport.

Din cercul Șiriei au emigrat 122, mulți fără pașaport.

Din comitatul Bichiș s'au dus 248 de emigranți, familii întregi. Aceștia probabil nu se mai întorc.

Din comitatul Hunedoarei au emigrat 670 și s'au întors abia 19 înși.

Și așa mai departe. Cazurile sunt aclele în țara întreagă și asemenea

cu învățătorul și cu școala! Dala nimenia altul, decât dela cel ce l'a amenințat, că l' duce urloierul și dela cel ce l'a speriat mergând la preumblare, că dacă se tînde undeva și rupe vre-o floare, ori la vre-o piatră de jos atunci li taie degetele! Aceștia l'au învățat pe copil mincinos. Pe când, nu-i așa, că lor nici prin gând nu le-a trecut? Cum ar fi putut ei să vrea răul copilului, să-și strice copilul, să-l crească mincinos! Dar nemai putându-i suferi plânșul, sbu dălniciele, au voit să aibă odihnă de el. Numai cât mijloacele și le-au ales cam rău și rezultatul e: că și-au crescut un copil fricos și mincinos.

Și copilul fricos apoi, nici când nu va vorbi cu curaj și deschis, cu nimenia. Dacă face vre-o nădrăvânie, se teme de pedeapsă, fiindcă frica l'a prefăcut în a doua natură, și minte. Omul mincinos însă e în stare să facă multe rele. Nu-i nimic mai frumos, decât un copil sincer, curajos și cu înfățișare senină, care se uită cu încredere și fără teamă la părinții lui, la educatorii lui. Dar cu spăriatul și cu înfricarea nu-i iertat a crește copiii. Căci cel mai curajos și cel mai de treabă copil li strică acel părinte, care pentru fiecare lucru de nimic li ia la răspăr, li sucește-învârtește în dreapta în stânga și-l mai și bate. Dumnezeu a înzestrat și pe cel mai mic

animal cu sămțământul de dragoste față de mama lui, cu atât mai vârtos a sădit acest sămțământ în inima copilului. Dar dacă copilul vede, că părinții nu au nici când un cuvânt dulce și bun pentru el, dacă îi vorbește de dimineța până seara tot aspru, dacă-l calcă în picioare, îl ghiontească și-l bat și-l lovesc pentru cea mai mică greșală, simțul lui de dragoste față de părinți se răcește din ce în ce mai tare. Se va teme, li va fi frică, va tremura în apropierea lor, și cu mintea lui de copil vede niște dușmani în părinții lui. Cu asta nu vreau să zic, că nici când să nu-l zicem copilului un cuvânt mai aspru nici când să nu-l amenințăm ei să lăsăm totul după poftele lui. Nu, Doamne păzește-nu!

Proverbul zice: Indreptează pomșorul până-i tinăr! Dacă Nicușor și Lenuța nu învățau ce e bine și frumos, apoi pe Neculae și pe Ileana, numai cu greu li poți da cu ele. Ceea-ce vreau eu este, ca muștrările și dojenile noastre să fie blânde și pline de dragoste. Prin ele se simtă copilul, că de mult li vrem binele, când li dojenim. Și dacă merită bătăe — ceea-ce ar fi să nănzănce cât mai rar, — mai întâi să-l facem cunoscut că fapta lui ne-a produs durere și întristare și mai ales să-l facem să recunoască că merită bătăe. Astfel vom izbândi ceva cu pedeapsa, pe când dacă-l batem de multe-

ori pe copil, minte, neagă, stă ascuns, ocolește părinții, numai să se scape de lovitură.

Să ne gândim mai departe, ce părere își va forma despre părinții lui, un astfel de copil, care încetul cu încetul s'a convins, că părinții lui au mintă, apoi l-au voit aspru, au strigat după el cuvinte orăinare și murdare și din cauza bățșilor s'a răcit față de părinții lui?

Așa e, că nu e greu să recunoaștem, că un astfel de copil crescând mare, nu-și va cinsti și nu-și va iubi părinții? Până când copilul nu ese din casa părintească, până când e avizat la tatăl său și la mamă-sa, până atunci tot e bine, dar îndatăce ajunge să se stăpânească singur, nu numai că nu-și ajută părinții avizați la sprijinul lui, dar nici nu vrea să-i vadă măcar în ochi. Din aceștia es apoi acei copii, despre cari e obiceiul să se zică, că mai ușor ține un părinte nouă copil, decât nouă copil de acestia un părinte. Pe când dacă copiii noștri de mici ar fi simțit dragostea noastră cea trare, abia mi vine să cred că s'ar găsi vr-un stricac care să plătească dragostea părintească cu nerecunoștință și să-și uite de blândețea și bunătatea, de care au avut parte în creșterea lor.

(Sfârșitul în n-rul viitor).

sunt și cauzele: *miseria, datoriile și lipsa de lucru*. Aceste rane ar trebui să le saneze guvernele noastre oligarhe.

In jurul scandalului Rochette.

Ultima ipostază a scandalului Rochette a desvâluit încă odată ce puternică forță constituie în Apus marea finanță. Ancheta comisiei parlamentare și agitata sedință a Camerei prin care s-a închis legislația, au dovedit că în Franța, pe de-a-supra partidelor, a guvernului și a parlamentului, există o forță care poate să-și impună voința tuturor puterilor constituite.

Această putere dispune de presa cea mai puternică și de oameni politici cei mai însușiți. Marea ziare din cauza cheltuielilor generale enorme, nu trăiesc decât din subvenția marelui finanț. În schimbul acestei subvenții dată pentru diferitele reclame financiare, ziarul trec sub tăcere operațiile băncilor, cari adeseori sunt în contradicție cu prevederile codului penal.

De multe ori aceste ziare prin articole meșteșugite, fac ca partea delicuoasă a unor operații financiare să fie ignorată de marea publică, căutându-i din contră a-i convinge de seriozitatea afacerii care se pregătește, sau de urearea sigură a acțiunilor ultimei emisiuni. Marea finanță își asigură concursul celor mai însușiți oameni politici, oferindu-le în schimbul unor onorarii diferite funcțiuni în consiliile de administrație ale societăților. Astfel oamenii politici ca Poincaré, actualul președinte al republicii, Millerand, Briand, Barthou, Caillaux au făcut și fac parte din consiliile de administrație ale diferitelor societăți financiare, cu titlu de avocat sfătuitor avocat pleitant sau președinte, primind în schimb influențe politice ce oferă onorarii dela 50.000 până la 100.000 lei anual. Având marea presă, având și pe oamenii politici a căror influență se poate exercita asupra parlamentului, marea finanță operează eludând legile. Singura deosebire între financiarul exoroc Rochette și marea finanță este ca cel dintâi n-a putut deveni atât de bogat pentru a fi o putere tot atât conștientă.

Rochette a exploatat ani de zile naivitatea și ignoranța micii burgheziei dându-i în schimbul aurului sunător acțiunile diferitelor societăți pentru exploatarea de mine inexistente. El a operat ani de zile cu aceleși mijloace ca și ale marilor bănci și n-a fost a restat decât în ziua când după adunase 20 de milioane lucrarea să putea mână pe unul din marile cotidiane ale Parisului și să cucerească o importantă și puternică instituție financiară. El n-a fost arestat decât prin intriga aceleșor mari finanțe, care vedea ridicându-se un concurent periculos. Oamenii politici cari l-au ajutat ca din finanțiar de bancă să ajungă mare finanțiar, de ale cărui lovituri să se teme piața Parisului, l-au sprâjnit până în ultimul moment. Printre apărătorii lui erau și doi foști miniștri, în afară de campania pe care o ducea în favoarea sa ziarul pe care le subvenționase în mod regal pe când erau în apogeu. El s-a putut bucura de sprâjnii oamenilor politici chiar când procesul său se judeca în mod definitiv de Curtea de Apel. Atunci a avut loc intervenția guvernamentală de amănare.

Condamnat definitiv, înainte de a fi arestat pentru a-și face osândă, a trecut granița, și acum așteaptă nu se știe unde, pentru ca după expirarea prescripției să se înapoieze în patrie.

Comisiunea de anchetă desvâluit toate practicile abuzive ale politicii, care adesea este în slujba marelui finanț, a arătat că există o adâncă imoralitate socială în Franța de azi. Remediu însă al acestei imoralități sociale nu este restabilirea unui regim de ordine și autoritate — adică regalitatea — după cum cer regaliștii, cari în acest început frumos de primăvară, au crezut că își văd atât de aproape realizarea speranțelor lor himerice. Partidele reacționare, cari de 43 de ani n-au mai putut obține încrederea țării, se folosesc de orice «scandal republican» pentru a face critica cea mai acerbă regimului actual. Pentru a ataca republica, teoreticianii conservatori încep a face critica principiilor «libertare» ale revoluției franceze, opunându-le experiența «tradiției seculare», care a făcut gloria Franței în sec. XVII și al XVIII.

Cu puțină cunoștință de istorie se poate aminti, în afară de falimentul moral și social spre care mergea Franța în ultimii ani ai domniei lui Louis XVI, care a perit sub șafodul revoluției, scandalurile din timpul domniei ultimilor reprezentanți ai «tradiției seculare»: Louis XVIII, Carol X și Louis Filip. Aceștia fiind a relua firul rupt de revoluție au tolerat cele mai întinse abuzuri. Domnia acestora a fost un continuu război civil. Insoțiriunile populare contra opresiunii și tiraniei guvernamentale izbucneau în fiecare an.

Baricadele se ridicau în toate colțurile Parisului în fiecare lună și mil de victime au căzut în epoca dela 1815—1848 apărând libertățile cucerite la 1789. În afară de aceasta, principiile «libertare» ale revoluției franceze constituie azi patrimoniul întregii omenire, și nu există popor care să nu le fi îmbrățișat. Astăzi popoarele de pe întreg pământul se desvoltă și se îndreaptă spre realizarea acelor principii, evoluția întregii lumi tinzând venic spre idealul de deplină libertate, egalitate și fraternitate. Insuși autocratul Nicolae II. țarul pravoslavnic al tuturor rușilor, sub șuvoiul puternic al lumii nouă, a fost silit, după ce la 9 Ianuarie 1905 a masacrat manifestația pașnică ce în frunte cu popa Gapon venea să li depue plângeri să accepte ca și reprezentanții milioanei de țărani și muncitorii din nemărginitul său imperiu, să-și aibă cuvântul în conducerea afacerilor statului.

Dacă actuala republică n'a putut până acum realiza toate reformele sociale spre care se îndreaptă speranțele poporului francez, cauza este că 30 de ani a trebuit să facă eforturi extraordinare, pentru ca să ridice Franța din ruina în care o lăsase ultimii reprezentanți ai «tradiției seculare» și cel de al doilea imperiu.

Monarhiștii au acum o ocazie foarte binevenită pentru ca în fața țării să facă procesul regimului republican și să propuie restabilirea monarhiei. Peste câte-va zile încep alegerile legislative, campania electorală este deschisă. Regaliștii cari în declarat că republica va sfârși în sânge, crima d-nei Caillaux și scandalul Rochette nefind decât preludele căderii regimului, pot cere țării să aclame pe rege care va statornici un regim de ordine și autoritate. Dar sunt oameni prudenți, nu riscă a se adresa direct poporului, cari în tot timpul secolului XIX sub monarhie, ca și sub imperiu, a luptat pentru libertățile publice și pentru republica. Este mai ușor a ataca violent regimul republican și a face o critică acerbă instituțiilor sale prin presă, care în timpul regalității a fost totdeauna înabușită.

Regimul republican a avut totdeauna curajul de a nu—și ascunde greșelile și păcatele căutând la lumina zilei a destrăma lumina și adevărul.

Dacă propunerea regaliștilor este o imposibilitate socială, deoarece la cea mai slabă tentativă întreg poporul francez s'ar ridica ca un singur om, pentru a-și apăra patrimoniul sfânt pentru care părăsiri lor și-au vărsat sângele, într-o vreme când toată Europa tremura la cuvântul republică, totuși trebuie recunoscut că scandalul Rochette constituie în adevăr o înoralitate politică și socială.

Contra marelui forțe a finanțel trebuie să se ridice imensa forță a democrației. Democrația având încredere în doctrina sa și credință în realizarea speranțelor sale, va putea deveni o forță care să facă imposibilă revenirea unor asemenea scandaliuri. Instituirea unui regim de dreptate socială și de deplină libertate, dând posibilitate ca imensa obște a poporului — care constituie forța și sprâjnul regimului republican — să se apropie de maximum intensității dezvoltării sale, republica își va asigura evoluția sa diminuându-se cu totul forțele trecutului.

Paris 9 April 1914

al. la. ni.

Succesele unei artiste române în streinătate.

Profesorul Nikisch despre d-șoara Ersilia Roșca.

Celista română d-șoara *Ersilia Roșca*, a cărei rar talent am avut plăcerea să-l admirăm acum trei ani și în Brașov, a atras în ultimul timp atențiunea celor mai înalte cercuri muzicale-artistice din Germania. Absolvând cu un strălucit succes conservatorul din București d-șoara Ersilia Roșca s-a perfecționat în Lipsca fiind eleva profesorului Klenger, iar actualmente se află într-un turneu artistic prin orașele mai mari ale Germaniei.

Cât de mult este apreciată artista noastră în Germania, ne dovedește și un certificat recent, pe care l-a primit din partea celebrului muzician german profesorul *Arthur Nikisch*, neîntrecutul dirigent a concertelor din «Gewandhaus» (Lipsca), pe care ne face o deosebită plăcere să-l reproducem aici în traducere românească:

Gewandhaus-Konzertdirection.

Lipsca, în 26 Febr. 1914.

D-ra Ersilia Roșca e o violoncelistă de tot excelent. Tinăra artistă intrinsește toate însușirile care-i garantează mari succese: ton frumos și însușit, predare de un deosebit gust și o tehnică extraordinară și impecabilă.

Eu sunt convins că d-ra Roșca va face o carieră strălucită.

Prof. Arthur Nikisch.

Cine știe să aprecieze importanța unui astfel de certificat, liberat de o celebritate pe terenul muzicii orhestrale, acela va putea numai să felicite cu cea mai mare căldură pe d-șoara E. Roșca, care face neamului românesc atâta cinste.

Ne bucurăm nespuse de mult de aceste succese și dorim s-o auzim pe d-șoara Roșca cât mai curând debutând în Brașov.

ȘTIRI.

— 1 Aprilie 1914.

Un ministru pentru zăriști. Dl. D. Anghelescu.

Ministrul lucrărilor publice al României, a luat zilele trecute laudabila măsură de a acorda zăriștilor din România precum și reprezentanților ziarului român din străinătate bilete permanente de liber parcurs pe căile ferate române. Drept mulțumită pentru acest deosebit interes manifestat față de purtătorii condeiului, zăriștii din București au oferit Sâmbătă seara un banchet dlui Dr. C. Anghelescu. Răspunzând diferiților oratori ministrul Anghelescu a spus între altele:

»Deși rolul presei nu este atât de a informa cât de a călăuzi pașii societății, totuși publicul vă cere hrana de toate zilele, informațiile de cari are nevoie.

»Dv. oameni plini de avânt și generositate, cari luptați cu atâta avânt, cari luptați în toate direcțiile, aveți trebuința din timp în timp și de un repaos al minții spre a căpăta noi forțe de muncă și de jertfă.

»Inlesnindu-vă mijlocul de a vă repauza mintea, privind și spre alte orizonturi, n'am făcut de cât o datorie.

»De altfel ori câte înlesniri vă vom face, ele nu vor răsplăti munca dv. pentru îndrumarea claselor de jos, îndreptarea celor de sus pentru dreptate și adevăr.

Ne alăturăm și noi din toată inima omagiilor aduse ministrului Anghelescu, protectorul și prietinel bun al presei române.

Teatrul în Zărnești. A doua zi de Paști va avea loc în Zărnești o reprezentație teatrală urmată de dans, aranjată de însușiștii noștri tineri zărneșteni cu concursul artistului *Calmuschi*. Se vor declama monologe comice și se va juca de d-nii *Calmuschi*, Dr. Sâmpetrea și Cutean comedia «Recomandată». Ar fi de dorit ca la această reprezentație să ia parte și Brașovenii și aceasta cu atât mai mult cu cât intelectuali români din Zărnești au onorat întotdeauna petrecerile și reprezentațiile Brașovenilor cu prezența lor.

Dela Sindicatul zăriștilor. Ni se scrie din București, că în adunarea generală a membrilor sindicatului zăriștilor, care a avut loc alaltăieri, s-a hotărât între altele, ca așezarea pietrelor fundamentale a palatului presei să se facă în ziua de 20 Aprilie v. a. c. așa ca palatul să fie terminat într-un an și jumătate. Discutându-se apoi chestia ororilor din Corița s-a hotărât ca să fie reprezentată și presa română la ancheta pe care au hotărât să o facă presa italiană și austriacă, pentru stabilirea responsabilităților în măcelurile comise în Albania. Tot în această adunare d-l ministru Dr. C. Anghelescu a a fost proclamat membru de onoare al Sindicatului zăriștilor.

Organizarea armatei albaneze. «Noua Freie Presse» scrie că intenția prințului Albaniei este de a avea o armată modernă. Conform sfaturilor generalului de Weer și ale lui Essad pașă se va înființa o miliție, împărțită în 10 brigăzi, având fiecare mai multe batalioane. În fiecare batalion va fi câte o companie model. Ca ofițeri instructori vor fi numiți ofițeri români, germani, italieni și austro-ungari.

Austro-Ungaria va trimite o comisie militară în Albania, iar atașatul militar din Durazzo va fi un înalt ofițer de stat major.

Simpatia Sârbilor față de România. Din Belgrad se anunță: Cu prilejul votării convenției pentru construirea unui pod româno-sârbesc peste Dunăre, ziarul guvernamental «Sampravac» publică un articol de fond, pe care îl termină cu urări sincere pentru o perfectă amicitie între cele două țări. După votarea convenției toți membrii Scurptinei, fără deosebire de culoare politică, au erumpit în strigăte de: «Trăiască România, Trăiască poporul român, Trăiască Regele Carol!». La această manifestație de simpatie pentru România s'a asociat, prin a plauze călduroase și numerosul public din tribune. De multă vreme debaterile Scurptinei n'au stărnit entuzias-

mul membrilor săi ca această convenție, care a unit în aceeași idee și aceleași simțăminte toate partidele politice sârbești.

Domnii abonați, cari cu 1 Aprilie st. v. nu și-au reînnoit abonamentul, sunt rugați a-și achita de urgență abonamentul, căci în caz contrar li-se va întreprinde peste câteva zile trimiterea ziarului.

Regina României despre modă. Regina-poetă Carmen Sylva, într-un articol publicat în «Die Zeit» scrie următoarele despre modă:

Cum să scriu eu despre modă — se întreabă — când eu o detest din tot sufletul? Am purtat încă și eu înspăimântătoarele malacoave, cu multă durere, fiindcă n'am ocupat din tinerete cu istoria artelor și de atunci nu există în ochii mei o haină care să îmbrace bine, afară de portul grecilor antic. Eu — spune regina — aș propune ca modele de modă cele mai puțin pretențioase figurine de Tanagra, fiindcă acoperă cu multă grație ceea ce Dumnezeu a făcut atât de frumos. Virginele spartane umbrau fără haină până la măritiș și ziceau: «Mă îmbrac în pudoarea mea». Sentimentul subtil al grecilor știa însă că o femeie măritată este de multe ori în ciudată situație de a fi nevoită să-și ascundă formele, când toți o întâmpină cu venerație, știind că este purtătoare a unei noi vieți, adeseori condamnată însă și la moarte.

Și dacă e vorba să fermecăm pe bărbați, și voi spune ceva, ce va dovedi rădăcina în care se găsește moda de astăzi. Un domn fiind întrebare de ce piciorul femeilor e mai seducător decât mâna, a răspuns: Fiindcă piciorul e totdeauna îmbrăcat, când vremea mâna o vedem totdeauna.

Femeea trebuie să rămăie pururea plină de misteruri: corpul să fie învelit, iar sufletul închis și numai copiii să le desvâluie bogăția ea din povești a sufletului ce posedă.

Pe stradă femeea trebuie să apară cât se poate mai modestă, în casă trebuie să fie majestuoasă și pudică, încât copiii și slugile să o privească ca pe o Dumnezeire și să se aplece cu dragoste în fața sceptrului blând de stăpână a casei.

Afară de portul antic ar mai putea să-mi placă și portul evului mediu, cu haină încrăciată și cu corsajul atât de simplu și boneta albă.

Eu sunt de moda veche, căci aș dori să văd numai familii cu 8 și 12 copii, cari sub oblăduirea unei mame minunate să devie bărbați viguroși.

O groaznică nenorocire aviatică a avut loc alaltăieri pe câmpul de aviație dela Aspern. Doi aviatori, Lemoine și Bourhis s'au ridicat cu un aparat până la înălțimea de 400 metri. Bourhis, care era ca pasager, desfăcu la un moment un parașut (umbrelă) cu care voia să sară din aeroplan spre a se scobori la pământ. În clipa aceea sute de mil de spectatori văzură îngroziți cum parașutul nu se deschise decât pe jumătate, se isbi de aeroplan, se închise din nou și se prăvăli cu luțea fulgerului împreună cu Bourhis, ca un bloc de piatră azvârlit din înălțime. La căderea nenorocitului aviator, un țipăt sfâșietor, eșit din piepturile multimei, cucerimură văzduhul.

În același clipă se prăvăli la pământ și aeroplanul pilotat de Lemoine, din cauza ciocnirii cu parașutul, sfărâmandu-se în bucăți.

Bourhis are o mână și un picior rupte și rani grave la cap. În momentul când a fost bandajat nenorocitul aviator, care și-a pierdut mințea, a început să râdă cu hohote. Rănille căpătate de Lemoine sunt foarte grave.

Crima unei mame nebune. Intr-un acces de nebunie, soția inginerului Dimo din București, și-a împușcat eri din mineață doi copilași, stingându-le unuia viața iar pe al doilea răbindu-l de moarte. Al treilea copil, cel mai mic, a scăpat alergând în bucătărie, unde de groază s'a ascuns împreună cu bucătăreasa sub un pat. În urma unei acute boale de nervi, autoarea săngeroasei crime, suferea de multă vreme de mania persecuțiunii. După comiterea omorului nefericita mamă a fost dusă la ospiciul Sutz, unde medicul au constatat că era atinsă de demență.

Logodnă. Din Berlin primim știrea, că artistul *Voicu Petrescu*, cunoscutul violinist român, originar din Brașov, s'a logodit cu d-șoara *Frieda Mittag* din Berlin. Felicitări!

Adunarea generală a «Arieșanei» Ni se scrie: Banca «Arieșana» și a ținut în ziua de 28 Mart. n. a. XXVII-a adunare generală, în Turda, sub conducerea actualului președinte al direcțiunii d. Iuliu Bardosy.

Din dotațiunea fixată de adunarea generală, direcțiunea a dat pentru fondul cultural a hidiceezan din Blaj, rata V și %, le 125 cor., pentru școala ele-

mentară română gr. cat. din Turda — într-un cât s'ar institui o a doua putere didactică — pentru întregirea fondului docent al 500, pentru masa stud. acad. români din Cluj 50 coroane, pentru masa stud. dela gimn. română gr. cat. din Blaj 50 cor., pentru reunirea de lectură a femeilor române din Turda 20 cor., pentru ajutorarea alenațiilor însănătoșite din Sibiu 5 cor., pentru surdo-muși din Cluj 5 cor., pentru edificarea școlii comerciale superioare române din Brașov 100 cor., pentru procurarea de manuale pe sama elevilor săraci dela școlile populare gr. cat. din districtul protopopesc al Turdei 100 cor., pentru catechetul gr. cat. al învățăcelor de meserie din Turda 30 cor., pentru ajutorarea școlilor populare din Ocnișul-mare 15 cor., pentru cea din Proștea-mare 10 cor., și pentru cea din Zărokkut 5 cor., în urmă din suma concrezută directorului esec. pentru a fi împărțită în decursul anului 1914, s'a dat pentru augmentarea fundațiunii Iuliu Bardosy — constituită pentru premiarea și ajutorarea elevilor dela școala română gr. cat. din Turda 20 cor.

S'au reales în direcțiunea veche membri: Iuliu Bardosy și Gregoriu Pop, iar nou d. Dr. Augustin Rațiu. În urmă s'au reales membri de până acum al comitetului de revizuire: Gavril Pop, protopopul Arșeuului, Iosif Lissai șef-cababilul Albinei, Dr. Ioan Oltean, avocat, Bölönyi István, director școlar și Ignat Borza, proprietar. R.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Vacanțele de Paști. La școala comercială sup. s-au dat astăzi vacanță. La liceu vacanța de Paști începe mâine.

Teatrul german. Trupa d-lui Leo Bauer, care a început alaltăieri seria de 20 reprezentații, s-a prezentat și de astădată cu puteri bune, între cari am salutată cu plăcere pe vechii noștri cunoscuți și apreciați actori, pe d-nii K. Wonger, W. Thiele și C. Paziska. Mai puțin satisfăcător ne pare personal danielor. Deocamdată însă ne reținem dela orice critică. Ensamblul în genere a satisfăcut până acum așteptările publicului brașovean.

Măne, Mercuri, se reprezintă farza în 2 acte «Opferiam» de O. Walthar și L. Stern.

ULTIME ȘTIRI.

București, 14 Aprilie. Din partea guvernului de la Durazzo s'a primit o nouă telegramă în care se anunță că mitropolitul Ghermanos cât și cei cari se vor mai prinde că au luat parte activă la asasinatela de la Corița — vor fi dați în judecata Curței marțiale.

Fotie Balamace a primit o telegramă din partea d-lui Burgheloz, ministrul României la Durazzo, prin care este vestit că celelalte trei victime ale asasinatelor de la Corița sunt Vasile Tabelacu, casierul comunității românești de la Corița, Vasile Fatu și Babaiano, ambii negustori din localitate.

București, 14 Aprilie. Corpurile legiuitoare române a luat vacanță până Luni 14 Aprilie v.

Londra, 14 Aprilie. «Times» află din Durazzo că eri au avut loc săngeroase lupte între Albanezi și Epiroți lângă Premeti. Epiroții au fost siliți să se retragă. Ambele părți au avut însemnate pierderi; mulți soldați greci au fost făcuți prizonieri. Guvernatorul Coriței a plecat cu 500 jandarmi spre sud.

Viena, 14 Aprilie. Ancheta începută toamna trecută în chestia agențiilor de emigrare e aproape terminată și primul proces în fața tribunalului va avea loc în cursul lunii Mai. În legătură cu această afacere au fost dați în judecată peste 1000 de persoane din Bucovina și Galiția pentru contravenție la legea de recrutare și de emigrare.

Constantinopol, 14 April. 80 studenți români au sosit aci, salutați fiind pe bordul vasului de o deputațiune de studenți otomani. Oaspeții români au vizitat Sf. ta Sofia și alte curiozități ale orașului. Două hoteluri din Stambul au fost reținute pentru găzduirea lor. Universitatea va da un banchet în onoarea studenției române.

Proprietar: *Tip. A. Mureșianu: Brar-iss & Comp*
Redactor responsabil: *Ioan Brodea.*

Deschidere de Magazin.

Avem onoarea a aduce la cunoștința Onor. public, că vom deschide **Mercuri** în 15 Aprilie a. c.

Depositul Fabricii noastre:
Strada Porții Nr. 6.

În Magazinul nostru vom vinde produsele noastre, fabricate după principiile cele mai solide, din un material și de o executare recunoscută de bună. Mai departe un sortiment bogat de gulere, manjete, cravate cu prețuri convenabile fixe.

Ne rugăm de sprijinul întreprinderii noastre, și semnăm cu toată stima:

Fabrica de impletituri și tricotaj,
J. Teutsch & Cie.

2-3

AVIZ! Am onoarea a aduce la cunoștința On. public că mi-a sosit pentru

— Sesonul de Primăvară —
cele mai moderne stoffe și modeluri.

27-50

Cu toată stima:

Gergely Sándor,
croitor de dame.

BRAȘOV, Târgul inului 28

Atelier dentisto special cl. I. de Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier dentistic, ecipalist în Coroane și poduri de aur etc.

Oarele pezi dela 9-12 și 3-6 care.

Duminica și sâmbătoarea dela 9-12 oare a. m.

BRAȘOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.

Ghieață artificială

Se capătă de azi încolo la
Societatea de Lăptărie Tel. 138.

3-3

MIHÁLY JENŐ

CROITOR DE HAINE BĂRBĂTEȘTI MODERNE.

BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.

aduce la cunoștința On public, că pe lângă croitoria pentru bărbați, am înființat și

Croitorie pentru dame.

Confectionez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume, bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă prețuri moderate.

Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor. public pentru amândouă întreprinderi.

-25

Cu distincă stimă **MIHÁLY JENŐ.**

Ștofederochi Barhent.

Boa de blană, Manșoane

recomandă cu preț ieftin
Fritz Prediger,
Strada Porții.

54-100

De vânzare

Subscrișul aduce la cunoștința On. public, că are de vânzare **2 mașini de lustruit lână** (Pelzmaschine), **1 Contin** care scoate firele de tors.

Deosebit de acestea **2 torcătoare cu câte 60 fuse** pentru tors lână, împreună cu toate cele trebuincioase la ele cu transmisie, roate etc.

Mai departe am de vânzare și **2 case** în stare bună în comuna Turcheș Nr. 592 și 593 împreună cu alte mașini noi, ca cele de sus numite.

Doritorii de a cumpăra să se adreseze la proprietarul

Nicolae Beșeagă,
comuna Turcheș Nr 592.

„TRANSYLVANIA“

bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)

recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru preoți și învățători români gr.-or. dela școlile confesionale avantajii deosebite.

Special de remarcat sunt combinațiunile următoare.

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3%, garantată.	Asigurări de pensuni simple și combinate cu asigur. unul capital
Asigurări simple și mixte cu participare la Astig de 40%.	Asigurări mixte cu plățirea necondiționat de 2-ori a capitalului.

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transylvaniei“ s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață	Cor.	5,458,869,43
Pașube de foc	„	5,456,645,67
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anului 1911	„	11,740,710-
Asigurări de foc	„	133,667,241-
Capital de fondare și rezerve	„	2,603,400-

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj om și prin toți agenții din comune.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l
— H. Herman, Strada Porții Nr. 51. —

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul instituției.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1913		1914	
23 Martie	Activ:	15 Martie	22 Martie
206.261.528	149.608.928 (stoc.) amr	210.461.256	210.328.479
1.512.712	56.652.600 (met.) trate c. amr 56.642.000	645.369	667.478
43.973.124	Argint și diverse monede	179.997.825	182.958.923
33.959.557	Portofoliu Român și străin	48.623.186	50.749.060
12.895.740	(15.807.100) Impr. pe ef. pub. 24.503.300	11.924.059	11.924.059
11.999.89	33.554.400 Impr. pe ef. p. în et. crt. 43.166.100	11.999.674	11.999.674
17.319.977	15.401.948 din care nu s'aurid. lei: 16.920.340	16.933.877	16.933.877
4.150.281	18.152.457	4.070.81	4.070.281
6.407.665	26.245.760	5.603.672	5.605.924
884.676	imprumul Statului (fără dobândă)	1.023.302	1.026.322
893.991	Efectele capital social	835.206	910.191
109.064.037	Efectele onduini de rezervă	150.314.392	150.166.987
111.731.767	Efect. fond. de amort. imob. m. și maș.	30.096.048	32.757.427
34.237.763	Imobile	8.669.442	9.813.475
7.550.146	Mobilier și mașini de Imprimerie	20.982.729	20.847.336
5.333.433	Cheltueli de Admini-strațiune	33.654.794	33.538.595
711.176.188	Efecte și alte valori în păstrare	836.835.312	845.298.008
	Efecte în gaj și în păstrare provizorie		
	Conturi curente		
	Conturi de valori		
	Conturi diverse		
	Pasiv:		
	12.000.000 Capital	12.000.000	12.000.000
	1.321.430 Fond de rezervă	36.818.268	36.818.268
	5.018.580 Fond. amort. imob. mob. și mașini	5.309.358	5.309.358
	6.921.220 Bilete de bancă în circulațiune	416.879.000	422.089.550
	402.018.620 Dobânzi și beneficii diverse	2.439.950	2.671.115
	2.292.204 Conturi curente și recep. la veder	26.469.215	26.855.798
	14.626.195 Efecte și alte valori de restituit	280.410.440	282.924.414
	20.103.355 Conturi diverse	56.559.078	55.729.515
	711.176.188	836.835.312	845.298.008
	Taxa: Esont %6, Dobânda 6%.		

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Adminstr. „Gazetei Transilvaniei“.

! Desfacere totală concesionată de autorități !

Din cauza desface- **Dumitru Berbecar** Numai timp scurt
rei magazinului **Dumitru Berbecar**, urmează vânzarea totală
cu prețuri scăzute.

BRAȘOV, Strada Hirscher 7. 14-150. Telefon 437
Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.